

УДК 712.253(477.63)

Життєвий стан деревних насаджень парку культури і відпочинку
м. Вільногірськ Дніпропетровської області

Іванченко О.Є., к.б.н., доцент

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет
м. Дніпро, Україна

Озеленення є одним із шляхів забезпечення комфорту міського середовища. У сучасних умовах зростає інтенсивність відвідування парків населенням, що супроводжується ущільненням ґрунту, витоптуванням трав'яного покриву, знищенням підстилки, пошкодженнями дерев, підросту та підліску, засміченням території тощо. Все це призводить до зменшення видового різноманіття паркових фітоценозів, зниження життєвості деревних порід. Тому більшої актуальності набувають дослідження стану і стійкості паркових насаджень під впливом антропогенного навантаження. Метою роботи було оцінити життєвий стан деревних насаджень парку культури і відпочинку м. Вільногірськ – одного з найпотужніших промислових міст Дніпропетровської області, на відносно невеликій території якого розташовано 4 крупних підприємства, у тому числі й гірничо-збагачувальний комбінат. Життєвий стан деревних рослин оцінювали візуально за модифікованою п'ятибальною шкалою В.А. Алексєєва (Алексєєв, 1989).

Всього у парку зростає 1003 дерева, які відносяться до 33 видів. До рослин без ознак ослаблення відноситься 24,3 % всіх рослин досліджуваного парку. Порівняно з іншими, ця група нечисельна за видовою представленістю. До неї відноситься близько третини екземплярів берези повислої (32,9 %), клен польовий (26,7 %), більше половини особин клена гостролистого (63 %), липи серцелистої (44,6 %) та європейської (63,6 %), переважна кількість липи широколистої (88,2 %), усі поодинокі екземпляри черемхи звичайної, ясена звичайного та зеленого.

Найчисленнішу групу зі всіх представлених у насадженнях складає друга – помірно ослаблені, – 420 шт. або 41,8 % щодо загальної кількості всіх рослин. До неї відноситься значна кількість таких рослин як робінія звичайна (69,1 %), тополя пірамідальна (68,8 %), гіркокаштан кінський (30,1 %), липа серцелиста (37,2 %), клен сріблястий (52,5 %) і польовий (66,7 %), береза повисла (60,0 %). У них спостерігалось зниження густоти крони на 30 % за рахунок передчасного обпадання

або недорозвинення листків, зріджування скелетної частини крони, зустрічалися роздвоєння стовбура, його механічні пошкодження тощо.

До дуже ослаблених відноситься 30,6 % всіх рослин парку. Чисельними у цій групі виявилися верба вавилонська та гіркокаштан кінський. Достатньо репрезентовані у цій групі і такі види як робінія звичайна (25 %), клен гостролистий (19,9 %) і сріблястий (26,2 %), поодинокі рослини бузку звичайного, дубу звичайного, тополі Сімона. У рослин цієї групи густина облиствлення крони була знижена на 15–20 % за рахунок передчасного обпадання листків, виявлені плодові тіла дереворуйнівних грибів, подекуди відмирання верхівки крони. Оскільки інвентаризацію насаджень було проведено у серпні місяці, екземпляри каштану кінського було віднесено до 3-го класу життєвості внаслідок суцільного ураження дерев мінуючою міллю.

Відмираючі дерева складають 1,8 % всіх насаджень дослідної ділянки. Серед них є декілька екземплярів айланту найвищого, верби вавилонської, в'язу дрібнолистого та перистогіллястого, гіркокаштану кінського, робінія звичайної, липи серцелистої, клену сріблястого та польового. Їх представленість у загальній чисельності рослин коливається від 17,8 % у ялини колючої до 0,7 % у гіркокаштану кінського. У цих рослин пошкоджена крона, її густина менше 15–20 %, більше 70 % гілок крони, в тому числі її верхньої частини, усохли. До свіжого сухостою відноситься 0,2 % дерев парку. Серед них по одному екземпляру робінії звичайної та верби вавилонської. До старого сухостою належить 1,3 % дерев парку. Це екземпляри клену гостролистого і сріблястого, робінії звичайної та верби вавилонської, які представлені у групі 1–3-ма екземплярами.

За В.А. Алексєєвим був розрахований індекс стану деревостану парку за кількістю дерев, котрі відносяться до різних класів життєвості. Його значення дорівнює 65,9, що характеризує деревостан парку як ослаблений.

Таким чином, значну частину насаджень парку культури і відпочинку м. Вільногірськ, складають ослаблені деревні рослини. Без ознак ослаблення виявлено лише 24,3 % всіх екземплярів. Наявна незначна частина сухостою та дерев, що відмирають. Ці дані необхідно враховувати під час проведення робіт з реконструкцій паркових насаджень.